

جمهوری اسلامی ایران

هیأت عالی بانک مرکزی

«بسمه تعالی»

سی و چهارمین جلسه هیأت عالی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران (فوق العاده) مورخ ۱۴۰۴/۰۵/۰۸

مصوبه بند (۱)

موضوع: بررسی پیش نویس «دستورالعمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر مؤسسات اعتباری تجاری»

نامه شماره ۰۴/۳۰۶۰۸۶ مورخ ۱۴۰۳/۱۲/۱۵ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در خصوص «دستورالعمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر مؤسسات اعتباری تجاری» به انضمام مصوبه مورخ ۱۴۰۴/۰۲/۱۸ شورای تنظیم گری و نظارت بانکی مطرح شد و مورد بررسی قرار گرفت.

هیأت عالی «دستورالعمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر مؤسسات اعتباری تجاری» را به شرح پیوست تصویب نمود. همچنین مقرر شد حداقل سرمایه مورد نیاز برای تأسیس مؤسسات اعتباری تجاری بر اساس دستورالعمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر مؤسسات اعتباری تجاری مصوب هیأت عالی، برای طرح و تصویب در هیأت وزیران ارسال شود.

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

معاونت تنظیم‌گری و نظارت

مرکز تنظیم‌گری

مدیریت کل تنظیم مقررات

اداره مطالعات و مقررات

دستورالعمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و

نظارت بر مؤسسات اعتباری تجاری

تابستان ۱۴۰۴

بسمه تعالی

«دستورالعمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر مؤسسات اعتباری تجاری»

با استناد به بند (الف) ماده (۹) «قانون برنامه پنجساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران» مصوب خرداد ماه سال ۱۴۰۳، دستورالعمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر مؤسسات اعتباری تجاری که از این پس «دستورالعمل» نامیده می‌شود، به شرح ذیل تدوین می‌گردد.

فصل اول - تعاریف

ماده ۱- در این دستورالعمل اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:

- ۱-۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.
- ۱-۲- مؤسسه اعتباری: اشخاص حقوقی که با مجوز بانک مرکزی یا به موجب قانون، تحت عنوان «بانک» یا «مؤسسه اعتباری غیربانکی» به انجام عملیات بانکی مبادرت می‌نمایند.
- ۱-۳- مؤسسه اعتباری تجاری: مؤسسه اعتباری است که پس از تجهیز منابع در چارچوب این دستورالعمل، نسبت به تخصیص منابع در قالب اعطای تسهیلات به اشخاص حقیقی و حقوقی در چارچوب عقود بانکی و همچنین ارائه خدمات بانکی در چارچوب این دستورالعمل اقدام می‌نماید.
- ۱-۴- مؤسس / مؤسسين: کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی اعم از دولتی و غیردولتی واجد شرایط که متقاضی تأسیس مؤسسه اعتباری تجاری می‌باشند.
- ۱-۵- سهامدار مؤثر: سهامداری که به تشخیص بانک مرکزی، یک یا چند عضو هیأت‌مدیره مؤسسه اعتباری تجاری به تنهایی توسط او انتخاب می‌شود.
- ۱-۶- صلاحیت عمومی و حرفه‌ای: دارا بودن شرایط عمومی و حرفه‌ای لازم برای تصدی سمت عضویت در هیأت‌مدیره و هیأت‌عامل مؤسسه اعتباری تجاری مشتمل بر شرایط عمومی و تخصصی در چارچوب ضوابطی که توسط بانک مرکزی تدوین و ابلاغ می‌شود.

فصل دوم - کلیات تأسیس و حدود فعالیت

ماده ۲- فرآیند تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر مؤسسه اعتباری تجاری تابع مفاد این دستورالعمل، ضوابط ابلاغی بانک مرکزی در خصوص تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر مؤسسات اعتباری و همچنین قانون بانک مرکزی، قانون پولی و بانکی کشور، قانون عملیات بانکی بدون ربا و سایر قوانین و مقررات مربوط می‌باشد.

ماده ۳- تأسیس مؤسسه اعتباری تجاری در قالب شرکت سهامی عام با رعایت قوانین و مقررات مربوط امکان پذیر می باشد.

ماده ۴- سرمایه مورد نیاز برای تأسیس و فعالیت مؤسسه اعتباری تجاری، معادل پانصد هزار میلیارد ریال و یا بیشتر از آن می باشد.

ماده ۵- کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی واجد شرایط مندرج در ضوابط ناظر بر تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر مؤسسات اعتباری، می توانند متقاضی تأسیس مؤسسه اعتباری تجاری باشند.

ماده ۶- مؤسسه اعتباری تجاری مجاز به انجام عملیات و فعالیت های (ریالی و ارزی) زیر می باشد:

۶-۱- قبول سپرده سرمایه گذاری مدت دار ؛

۶-۲- قبول سپرده قرض الحسنه جاری (با امکان اعطای دسته چک)؛

۶-۳- اعطای تسهیلات و ایجاد تعهدات ؛

۶-۴- انتشار، فروش و تضمین انواع اوراق بهادار اسلامی نظیر اوراق مشارکت و صکوک؛

۶-۵- صدور گواهی سپرده عام و خاص؛

۶-۶- سرمایه گذاری در سهام و سایر اوراق بهادار اسلامی در چارچوب ضوابط بانک مرکزی؛

۶-۷- تأسیس و مشارکت در انواع شرکت های با فعالیت بانکی طبق ضوابط بانک مرکزی در خصوص

سرمایه گذاری در اوراق بهادار؛

۶-۸- تبدیل به اوراق بهادار کردن دارایی ها؛

۶-۹- ارائه خدمات دریافت، پرداخت و نقل و انتقال وجوه؛

۶-۱۰- انجام عملیات ارزی نظیر خرید و فروش ارز، انتقال ارز و صدور حواله های ارزی و ارائه تسهیلات ارزی؛

۶-۱۱- گشایش انواع اعتبار اسنادی و صدور انواع ضمانت نامه ؛

۶-۱۲- اعطای انواع خطوط اعتباری (فاینانس، ریفاینانس و ...)؛

۶-۱۳- ارائه خدمات مرتبط با چک طبق قانون صدور چک و سایر قوانین و مقررات مربوط؛

۶-۱۴- ارائه انواع ابزارهای پرداخت و خدمات بانکی الکترونیکی از جمله صدور انواع کارت های الکترونیکی؛

۶-۱۵- خدمات مربوط به وجوه اداره شده، خدمات عاملیت و افتتاح حساب امانی؛

۶-۱۶- انجام امور نمایندگی به منظور جمع آوری وجوه، انواع قبوض خدمات شهری، ودایع و ...؛

۶-۱۷- انجام عملیات بین بانکی؛

۶-۱۸- سپرده گذاری نزد بانک مرکزی؛

۶-۱۹- فروش تمپر مالیاتی و سفته؛

۶-۲۰- ایجاد هرگونه پوشش بیمه ای برای دارایی های مؤسسه اعتباری تجاری نزد شرکت ها و مؤسسات بیمه؛

۶-۲۱- انجام سفارشات مستمر مشتریان (دستور پرداخت مستمر)؛

۶-۲۲- انجام وظایف قیومیت، وصایت، وکالت و نمایندگی مشتریان طبق قوانین و مقررات مربوطه؛

۶-۲۳- قبول و نگهداری اشیاء گرانبها، اسناد و اوراق بهادار و اجاره صندوق امانات به مشتریان؛

۶-۲۴- حفظ، برقراری و ایجاد رابطه کارگزاری با بانکهای داخل و خارج و سایر نهادهای مالی داخلی و بین المللی؛

۶-۲۵- ترخیص کالا از بنادر و گمرکات به حساب بانک؛

۶-۲۶- فعالیت های اجتماعی و فعالیت های خیریه پس از اخذ تأییدیه بانک مرکزی؛

۶-۲۷- انجام سایر عملیات و خدمات بانکی پس از اخذ تأییدیه بانک مرکزی.

ماده ۷- مؤسسه اعتباری تجاری مجاز به انجام عملیات زیر (ریالی و ارزی) نمی باشد:

۷-۱- تأسیس و مشارکت در انواع شرکت های بیمه، کارگزاری، تأمین سرمایه، صندوق های سرمایه گذاری، سایر

نهادهای مالی موضوع ماده (۱) قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران به استثنای صندوق های مرتبط با

حوزه فعالیت به تأیید بانک مرکزی؛

۷-۲- افتتاح حساب و نگهداری سپرده قرض الحسنه پس انداز؛

۷-۳- اعطای تسهیلات در قالب عقد قرض الحسنه به استثنای تکالیف ابلاغی بانک مرکزی؛

۷-۴- انتشار یا عرضه اوراق بهادار اسلامی بر مبنای عقد قرض الحسنه در داخل و خارج از کشور؛

۷-۵- بیمه و خدمات مرتبط با آن نظیر خرید و فروش بیمه عمر، بیمه حوادث، بیمه درمانی، بیمه اموال، بیمه

خسارت و هر نوع بیمه دیگر؛

۷-۶- اشتغال به معاملات اموال، املاک و مستغلات جز در موارد استیفاء مطالبات و یا رعایت مقررات ابلاغی بانک

مرکزی؛

۷-۷- آرایه هرگونه خدمات در زمینه های مالی، سرمایه گذاری، ساخت و توسعه مسکن، مدیریت دارایی ها و

مدیریت ثروت به مشتریان؛

۷-۸- آرایه خدمات نمایندگی و عاملیت به منظور جمع آوری و تضمین وجوه در حوزه فعالیت مؤسسات اعتباری

تخصصی و نیز مؤسسات اعتباری پس انداز و تسهیلات مسکن.

ماده ۸- تأیید صلاحیت عمومی و حرفه ای مدیران مؤسسه اعتباری تجاری تابع ضوابط ابلاغی بانک مرکزی در خصوص نحوه احراز و

لغو تأیید صلاحیت حرفه ای مدیران مؤسسه اعتباری می باشد.

فصل سوم- مقررات نظارتی و احتیاطی

ماده ۹- مؤسسه اعتباری تجاری مکلف است تمامی حدود نظارتی و احتیاطی ابلاغی بانک مرکزی را رعایت نماید.

فصل چهارم - سایر موارد

ماده ۱۰- فرآیند بازسازی و گزیر مؤسسه اعتباری تجاری مطابق با مفاد قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، قانون پولی و بانکی کشور و اصلاحات بعدی آن، قانون عملیات بانکی بدون ربا و اصلاحات بعدی آن و سایر قوانین و مقررات مربوط می‌باشد.

ماده ۱۱- ارکان و نحوه اداره مؤسسه اعتباری تجاری تابع اساسنامه‌ای است که به تصویب هیأت عالی بانک مرکزی می‌رسد.

ماده ۱۲- مواردی که در این مقررہ پیش‌بینی نشده است تابع ضوابط بانک مرکزی می‌باشد.

ماده ۱۳- مؤسسات اعتباری که قبل از ابلاغ این دستورالعمل تأسیس شده و به فعالیت اشتغال داشته‌اند و متقاضی تبدیل به مؤسسه اعتباری تجاری هستند، باید مطابق با شیوه‌نامه‌ای که به تصویب هیأت عالی بانک مرکزی می‌رسد، اقدام نمایند.

دستورالعمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر مؤسسات اعتباری تجاری در سی و چهارمین جلسه مورخ

۱۴۰۴/۰۵/۰۸ هیأت عالی در (۱۳) ماده به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ لازم‌الاجراء می‌باشد.

سی و چهارمین جلسه هیأت عالی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران (فوق العاده) مورخ ۱۴۰۴/۰۵/۰۸

مصوبه بند (۲)

موضوع: بررسی پیش نویس «دستورالعمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر مؤسسات اعتباری تخصصی»

نامه ۰۳/۳۰۶۰۸۶ مورخ ۱۴۰۳/۱۲/۱۵ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در خصوص «دستورالعمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر مؤسسات اعتباری تخصصی» به انضمام مصوبه مورخ ۱۴۰۴/۰۲/۱۸ شورای تنظیم گری و نظارت بانکی مطرح شد و مورد بررسی قرار گرفت.

هیأت عالی «دستورالعمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر مؤسسات اعتباری تخصصی» را به شرح پیوست تصویب نمود. همچنین مقرر شد حداقل سرمایه مورد نیاز برای تأسیس مؤسسات اعتباری تخصصی بر اساس دستورالعمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر مؤسسات اعتباری تخصصی مصوب هیأت عالی، برای طرح و تصویب در هیأت وزیران ارسال شود.

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

معاونت تنظیم‌گری و نظارت

مرکز تنظیم‌گری

مدیریت کل تنظیم مقررات

اداره مطالعات و مقررات

دستورالعمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و

نظارت بر مؤسسات اعتباری تخصصی

تابستان ۱۴۰۴

بسمه تعالی

«دستورالعمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر مؤسسات اعتباری تخصصی»

با استناد به بند (الف) ماده (۹) «قانون برنامه پنجساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران» مصوب خرداد ماه سال ۱۴۰۳، «دستورالعمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر مؤسسات اعتباری تخصصی» که از این پس دستورالعمل نامیده می‌شود، به شرح ذیل تدوین می‌گردد.

فصل اول - تعاریف

ماده ۱- در این دستورالعمل اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:

- ۱-۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.
- ۱-۲- مؤسسه اعتباری تخصصی: مؤسسه اعتباری است که در راستای تأمین مالی صنعت خاص و یا زنجیره ارزش خاص از اقتصاد کشور به انجام عملیات بانکی و یا ارائه خدمات بانکی اقدام می‌نماید.
- ۱-۳- مؤسس/مؤسسين: اشخاص حقیقی و حقوقی واجد شرایط که متقاضی تأسیس مؤسسه اعتباری تخصصی می‌باشند.
- ۱-۴- سهامدار مؤثر: سهامداری که به تشخیص بانک مرکزی، یک یا چند عضو هیأت‌مدیره مؤسسه اعتباری تخصصی به تنهایی توسط او انتخاب می‌شود.
- ۱-۵- صلاحیت عمومی و حرفه‌ای: دارا بودن شرایط عمومی و حرفه‌ای لازم برای تصدی سمت عضویت در هیأت‌مدیره و هیأت‌عامل مؤسسه اعتباری تخصصی مشتمل بر شرایط عمومی و تخصصی در چارچوب ضوابطی که توسط بانک مرکزی تدوین و ابلاغ می‌شود.
- ۱-۶- ذینفع: شخص حقیقی یا حقوقی که در قراردادهای تأمین مالی موضوع بند ۱-۲، طرف مقابل مؤسسه اعتباری می‌باشد.
- ۱-۷- زنجیره ارزش: مجموعه‌ای از فعالیت‌های مرتبط است که برای تبدیل منابع اولیه به محصولات نهایی انجام می‌گیرد. این فعالیت‌ها معمولاً شامل طراحی، تولید، بازاریابی، توزیع و خدمات پس از فروش هستند.
- ۱-۸- صنعت: مجموعه‌ای از فعالیت‌های اقتصادی که براساس شباهت در فرآیندهای تولید، ورودی‌ها، خروجی‌ها و فناوری‌های مورد استفاده در یک دسته‌بندی مشترک قرار می‌گیرند.

فصل دوم - کلیات تأسیس و حدود فعالیت

ماده ۲- فرآیند تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر مؤسسه اعتباری تخصصی تابع مفاد این دستورالعمل، ضوابط ابلاغی بانک مرکزی در خصوص تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر مؤسسات اعتباری و همچنین قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، قانون پولی و بانکی کشور و اصلاحات بعدی آن، قانون عملیات بانکی بدون ربا و سایر قوانین و مقررات مربوط می‌باشد.

ماده ۳- تأسیس مؤسسه اعتباری تخصصی صرفاً در قالب شرکت سهامی عام با رعایت قوانین و مقررات مربوط امکان‌پذیر می‌باشد.

ماده ۴- حداقل سرمایه مورد نیاز برای تأسیس و فعالیت مؤسسه اعتباری تخصصی، معادل سیصد هزار میلیارد ریال می‌باشد.

ماده ۵- مؤسسه اعتباری تخصصی یک یا ترکیبی از اشخاص به شرح زیر می‌باشند:

۵-۱- شرکت‌های سهامی عام ثبت شده نزد بورس و فرابورس ایران؛

۵-۲- مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی؛

۵-۳- سایر اشخاص حقیقی یا حقوقی به تشخیص بانک مرکزی.

تبصره ۱- اکثریت سهامداران مؤثر مؤسسه اعتباری تخصصی همواره باید از اشخاص حقوقی مورد اشاره در این ماده باشند.

تبصره ۲- اکثریت سهامداران مؤثر مؤسسه اعتباری تخصصی باید به تشخیص بانک مرکزی، دارای سوابق تجربی در حوزه تخصصی مورد تقاضا باشند.

ماده ۶- به تشخیص بانک مرکزی مؤسسه اعتباری تخصصی مجاز به فعالیت در حوزه(های) تخصصی زیر می‌باشد:

۶-۱- صنعت خاص؛

۶-۲- زنجیره ارزش خاص.

ماده ۷- مؤسسه اعتباری تخصصی مجاز به انجام عملیات و فعالیت‌های ذیل (ریالی و ارزی) می‌باشد:

۷-۱- قبول سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار؛

۷-۲- قبول سپرده قرض‌الحسنه جاری (با امکان اعطای دسته چک)؛

۷-۳- صدور گواهی سپرده عام و خاص؛

۷-۴- سرمایه‌گذاری در سهام و سایر اوراق بهادار اسلامی در حوزه تخصصی فعالیت و در چارچوب ضوابط بانک مرکزی؛

۷-۵- سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار دولتی از جمله اسناد خزانه اسلامی و اوراق ودیعه؛

۷-۶- دریافت تسهیلات و اعتبارات خارجی از سازمان‌ها و نهادهای مالی بین‌المللی؛

۷-۷- گشایش انواع اعتبار اسنادی، صدور انواع ضمانت‌نامه و استفاده از سایر ابزارهای تعهدی از جمله اوراق گام در حوزه تخصصی فعالیت؛

۷-۸- اعطای تسهیلات و ایجاد تعهدات در حوزه تخصصی فعالیت؛

۷-۹- اعطای انواع خطوط اعتباری (فاینانس، ریفاینانس و ...) در حوزه تخصصی فعالیت؛

۷-۱۰- تبدیل به اوراق بهادار کردن دارایی‌ها در حوزه تخصصی فعالیت؛

۷-۱۱- انتشار، فروش و تضمین انواع اوراق بهادار اسلامی نظیر اوراق مشارکت و صکوک در حوزه تخصصی فعالیت؛

۷-۱۲- تأسیس و مشارکت در انواع شرکت‌های با فعالیت بانکی طبق ضوابط بانک مرکزی در خصوص سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار؛

۷-۱۳- ارائه انواع ابزارهای پرداخت و خدمات بانکی الکترونیکی از جمله صدور انواع کارت‌های الکترونیکی؛

۷-۱۴- انجام عملیات ارزی نظیر خرید و فروش ارز، انتقال ارز و صدور حواله‌های ارزی و ارائه تسهیلات ارزی در حوزه تخصصی فعالیت؛

۷-۱۵- ارائه خدمات دریافت، پرداخت و نقل و انتقال وجوه؛

۷-۱۶- ارائه خدمات مرتبط با چک طبق قانون صدور چک و سایر قوانین و مقررات لازم‌الاجرا؛

۷-۱۷- ارائه خدمات مشاوره‌ای در زمینه‌های خدمات مالی، سرمایه‌گذاری و مدیریت دارایی‌ها در حوزه تخصصی فعالیت؛

۷-۱۸- خدمات مربوط به وجوه اداره شده، خدمات عاملیت و افتتاح حساب امانی صرفاً به ذینفع؛

۷-۱۹- انجام امور نمایندگی به منظور جمع‌آوری وجوه، انواع قبوض خدمات شهری، ودایع و ...؛

۷-۲۰- حفظ، برقراری و ایجاد رابطه کارگزاری با بانک‌های داخل و خارج و سایر نهادهای مالی داخلی و بین‌المللی؛

۷-۲۱- فروش تمبر مالیاتی و سفته؛

۷-۲۲- ایجاد هرگونه پوشش بیمه‌ای برای دارایی‌های مؤسسه اعتباری تخصصی از طریق شرکت‌ها و مؤسسات بیمه؛

۷-۲۳- انجام عملیات بین بانکی؛

۷-۲۴- سپرده‌گذاری نزد بانک مرکزی؛

۷-۲۵- انجام سفارشات مستمر مشتریان (دستور پرداخت مستمر)؛

۷-۲۶- ترخیص کالا از بنادر و گمرکات به حساب بانک در حوزه تخصصی فعالیت؛

۷-۲۷- انجام وظایف قیمومیت، وصایت، وکالت و نمایندگی مشتریان طبق قوانین و مقررات مربوطه؛

۷-۲۸- انجام سایر عملیات و خدمات بانکی پس از اخذ تأییدیه بانک مرکزی.

ماده ۸- مؤسسه اعتباری تخصصی مجاز به انجام عملیات و فعالیت‌های زیر نمی‌باشد:

۸-۱- اعطای تسهیلات و ایجاد تعهدات خارج از حوزه تخصصی؛

۸-۲- تأسیس و مشارکت در انواع شرکت‌های بیمه، کارگزاری، تأمین سرمایه، صندوق‌های سرمایه‌گذاری، سایر

نهادهای پولی و نهادهای مالی موضوع ماده (۱) قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران به استثنای

صندوق‌های مرتبط با حوزه تخصصی فعالیت با تأیید بانک مرکزی؛

۸-۳- افتتاح حساب و نگهداری سپرده قرض‌الحسنه پس‌انداز و اعطای تسهیلات در قالب عقد قرض‌الحسنه؛

۸-۴- اشتغال به معاملات اموال، املاک و مستغلات جز در موارد استیفاء مطالبات و یا رعایت مقررات بانک مرکزی؛

۸-۵- تضمین بازخرید اوراق بهادار صادره اشخاص حقوقی دولتی و غیردولتی خارج از حوزه تخصصی بانک؛

۸-۶- قبول و نگهداری اشیاء گرانبها، اسناد و اوراق بهادار و اجاره صندوق امانات به مشتریان؛

تبصره ۵- هرگونه تسهیلاتی نظیر تسهیلات مسکن که در راستای برنامه‌های رفاهی مؤسسه اعتباری تخصصی به

مدیران و کارکنان آن تعلق می‌گیرد از حکم مقرر در بندهای فوق مستثنی می‌باشد.

ماده ۹- در مؤسسه اعتباری تخصصی تخصیص منابع با توجه به گزارش توجیه فنی، اقتصادی، مالی، تأکید بر هزینه‌فایده اقتصادی

و با تصویب هیأت مدیره صورت می‌پذیرد.

ماده ۱۰- تأیید صلاحیت عمومی و حرفه‌ای مدیران مؤسسه اعتباری تخصصی تابع ضوابط ابلاغی بانک مرکزی در خصوص نحوه

احراز و لغو تأیید صلاحیت حرفه‌ای مدیران مؤسسه اعتباری می‌باشد.

تبصره ۱- اکثریت اعضاء هیأت مدیره مؤسسه اعتباری تخصصی علاوه بر تخصص مالی/بانکی باید دارای سوابق مرتبط و یا مدارک

علمی مرتبط با حوزه تخصصی آن مؤسسه اعتباری باشند.

فصل سوم- مقررات نظارتی و احتیاطی

ماده ۱۱- مؤسسه اعتباری تخصصی مکلف است تمامی حدود نظارتی و احتیاطی ابلاغی بانک مرکزی را رعایت نماید.

ماده ۱۲- حدود مجاز ناظر بر وضعیت باز ارزی برای مؤسسه اعتباری تخصصی معادل ۱/۵ برابر حدود تعیین شده در ضوابط ابلاغی

بانک مرکزی ناظر بر وضعیت باز ارزی مؤسسات اعتباری، می‌باشد.

ماده ۱۳- حد مجاز تملک خالص دارایی‌های ثابت بانکی توسط مؤسسه اعتباری تخصصی حداکثر معادل ۶۰ درصد حد مجاز تعیین

شده در ضوابط ابلاغی بانک مرکزی ناظر بر نحوه محاسبه نسبت خالص دارایی‌های ثابت بانکی مؤسسات اعتباری، می‌باشد.

ماده ۱۴- حدود فردی و جمعی تسهیلات و تعهدات کلان مؤسسه اعتباری تخصصی حداکثر معادل ۱۵۰ درصد ضوابط ابلاغی بانک

مرکزی ناظر بر تسهیلات و تعهدات کلان می‌باشد.

ماده ۱۵- حدود فردی و جمعی سرمایه‌گذاری مؤسسه اعتباری تخصصی حداکثر معادل ۱۵۰ درصد ضوابط ناظر بر سرمایه‌گذاری مؤسسات اعتباری می‌باشد.

ماده ۱۶- تسهیلات اعطایی و تعهدات ایجادشده به/برای اشخاص حقوقی مرتبط با مؤسسه اعتباری تخصصی معادل ۱۵۰ درصد حدود فردی و جمعی تعیین شده در ضوابط ناظر بر تسهیلات و تعهدات اشخاص مرتبط می‌باشد.

تبصره- عضو هیأت مدیره و هیأت عامل شامل مدیرعامل و قائم مقام مدیرعامل و اعضای خانواده آن‌ها (همسر و فرزندان) نباید سهامدار مؤثر و یا دارنده سمت (موظف یا غیرموظف اعم از مدیریتی، کارشناسی یا مشاوره‌ای) در اشخاص حقوقی موضوع این ماده باشند.

ماده ۱۷- بانک مرکزی (هیأت عامل) می‌تواند حدود مجاز مقرر در فصل سوم این دستورالعمل را با توجه به شاخص‌های اقتصادی از جمله نرخ رشد اقتصادی و تورم، مأموریت و اندازه مؤسسه اعتباری در دوره تطبیق (موضوع ماده ۲۱- این دستورالعمل) حداکثر تا ۲۰ درصد تغییر دهد.

فصل چهارم - سایر موارد

ماده ۱۸- فرآیند بازسازی و گزیر مؤسسه اعتباری تخصصی مطابق با مفاد قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، قانون پولی و بانکی کشور و اصلاحات بعدی آن، قانون عملیات بانکی بدون ربا و سایر قوانین و مقررات مربوط می‌باشد.

ماده ۱۹- ارکان و نحوه اداره مؤسسه اعتباری تخصصی تابع اساسنامه‌ای است که به تصویب هیأت عالی بانک مرکزی می‌رسد.

ماده ۲۰- مواردی که در این دستورالعمل پیش‌بینی نشده است تابع ضوابط بانک مرکزی می‌باشد.

ماده ۲۱- مؤسسات اعتباری که قبل از ابلاغ این دستورالعمل تأسیس شده و به فعالیت اشتغال داشته‌اند و متقاضی تبدیل به مؤسسه اعتباری تخصصی هستند، باید مطابق با شیوه‌نامه‌ای که به تصویب هیأت عالی بانک مرکزی می‌رسد، اقدام نمایند.

دستورالعمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر مؤسسات اعتباری تخصصی در سی و چهارمین جلسه مورخ

۱۴۰۴/۰۵/۰۸ هیأت عالی در (۲۱) ماده و (۵) تبصره به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ لازم‌الاجراء می‌باشد.

«بسمه تعالی»

سی و چهارمین جلسه هیأت عالی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران (فوق العاده) مورخ ۱۴۰۴/۰۵/۰۸

مصوبه بند (۳)

موضوع: بررسی پیش نویس «دستورالعمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر مؤسسات اعتباری جامع»

نامه شماره ۰۴/۳۰۶۰۸۶ مورخ ۱۴۰۳/۱۲/۱۵ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در خصوص «دستورالعمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر مؤسسات اعتباری جامع» به انضمام مصوبه مورخ ۱۴۰۴/۰۲/۱۸ شورای تنظیم گری و نظارت بانکی مطرح شد و مورد بررسی قرار گرفت.

هیأت عالی «دستورالعمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر مؤسسات اعتباری جامع» را به شرح پیوست تصویب نمود. همچنین مقرر شد حداقل سرمایه مورد نیاز برای تأسیس مؤسسات اعتباری جامع بر اساس دستورالعمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر مؤسسات اعتباری جامع مصوب هیأت عالی، برای طرح و تصویب در هیأت وزیران ارسال شود.

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

معاونت تنظیم‌گری و نظارت

مرکز تنظیم‌گری

مدیریت کل تنظیم مقررات

اداره مطالعات و مقررات

دستورالعمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و

نظارت بر مؤسسات اعتباری جامع

تابستان ۱۴۰۴

«دستورالعمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر مؤسسات اعتباری جامع»

با استناد به بند (الف) ماده (۹) «قانون برنامه پنجساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران» مصوب خرداد ماه سال ۱۴۰۳، دستورالعمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر مؤسسات اعتباری جامع که از این پس «دستورالعمل» نامیده می‌شود، به شرح ذیل تدوین می‌گردد.

فصل اول - تعاریف

ماده ۱- در این دستورالعمل اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:

- ۱-۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.
- ۱-۲- مؤسسه اعتباری: اشخاص حقوقی که با مجوز بانک مرکزی یا به موجب قانون، تحت عنوان «بانک» یا «مؤسسه اعتباری غیربانکی» به انجام عملیات بانکی مبادرت می‌نمایند.
- ۱-۳- عملیات بانکی: دریافت سپرده از اشخاص حقیقی یا حقوقی و اعطای تسهیلات یا ایجاد اعتبار.
- ۱-۴- خدمات بانکی: مجموعه اقداماتی غیر از عملیات بانکی، نظیر صدور ضمانتنامه و گشایش اعتبار اسنادی که مؤسسه اعتباری می‌تواند در چهارچوب قوانین مربوط به مشتریان ارائه دهد و در قبال آن کارمزد دریافت کند.
- ۱-۵- مؤسسه اعتباری جامع: مؤسسه اعتباری است که به انجام عملیات بانکی در سطوح خرد و کلان و همچنین ارائه کلیه خدمات بانکی و ارائه خدمات مالی در چارچوب این دستورالعمل اقدام می‌نماید.
- ۱-۶- خدمات مالی: مشتمل بر خدمات سرمایه‌گذاری، مشاوره سرمایه‌گذاری، رتبه‌بندی، کارگزاری، تأمین سرمایه، مدیریت دارایی، تجزیه و تحلیل اطلاعات مالی.
- ۱-۷- مؤسسی / مؤسسين: کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی اعم از دولتی و غیردولتی واجد شرایط که متقاضی تأسیس مؤسسه اعتباری جامع می‌باشند.
- ۱-۸- سهامدار مؤثر: سهامداری که به تشخیص بانک مرکزی، یک یا چند عضو هیأت‌مدیره مؤسسه اعتباری جامع به تنهایی توسط او انتخاب می‌شود.
- ۱-۹- گروه پولی و مالی: شرکت سهامی عامی است که ذیل مؤسسه اعتباری جامع در چارچوب این دستورالعمل تشکیل می‌شود و به ارائه خدمات نهادهای پولی غیربانکی و خدمات مالی مبادرت می‌ورزد و نقش نظارت و مدیریت بر فعالیت‌های شرکت‌های زیرمجموعه را ایفا می‌نماید.

۱-۱۰- نهاد پولی غیر بانکی: اشخاص حقوقی به استثنای مؤسسات اعتباری که با مجوز بانک مرکزی، به انجام عملیات و ارائه خدمات بانکی و ارائه ابزارهای پرداخت؛ از جمله صرافی‌ها، صندوق‌های قرض الحسنه، شرکت‌های واسپاری (لیزینگ)، تعاونی‌های اعتباری و سایر مؤسسات سپرده پذیر، شرکت‌های اعتبار سنجی ارائه دهنده خدمات به مؤسسات اعتباری اشتغال دارند.

۱-۱۱- صلاحیت عمومی و حرفه‌ای: دارا بودن شرایط عمومی و حرفه‌ای لازم برای تصدی سمت عضویت در هیأت مدیره و هیأت‌عامل مؤسسه اعتباری جامع مشتمل بر شرایط عمومی و تخصصی در چارچوب ضوابطی که توسط بانک مرکزی تدوین و ابلاغ می‌شود.

فصل دوم- کلیات تأسیس و حدود فعالیت

ماده ۲- فرآیند تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر مؤسسه اعتباری جامع تابع مفاد این دستورالعمل، ضوابط ابلاغی بانک مرکزی در خصوص دستورالعمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر مؤسسات اعتباری و همچنین قانون بانک مرکزی، قانون پولی و بانکی کشور، قانون عملیات بانکی بدون ربا و سایر قوانین و مقررات مربوط می‌باشد.

ماده ۳- تأسیس مؤسسه اعتباری جامع در قالب شرکت سهامی عام با رعایت قوانین و مقررات مربوط و مفاد این دستورالعمل امکان‌پذیر می‌باشد.

ماده ۴- ارایه درخواست تبدیل به مؤسسه اعتباری جامع منوط به تأمین حداقل سرمایه مورد نیاز موضوع ماده (۵) و نسبت کفایت سرمایه موضوع ماده (۱۳) این دستورالعمل می‌باشد.

ماده ۵- حداقل سرمایه مورد نیاز برای تأسیس و فعالیت مؤسسه اعتباری جامع، معادل نهصد هزار میلیارد ریال تعیین می‌شود.

ماده ۶- مؤسسه اعتباری جامع مجاز به انجام عملیات و فعالیت‌های ذیل (ریالی و ارزی) می‌باشد:

۶-۱- قبول سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار؛

۶-۲- قبول سپرده قرض الحسنه جاری (با امکان اعطای دسته چک)؛

۶-۳- قبول سپرده قرض الحسنه پس انداز؛

۶-۴- اعطای تسهیلات و ایجاد تعهدات؛

۶-۵- اعطای تسهیلات قرض الحسنه؛

۶-۶- انتشار و فروش اوراق بهادار اسلامی ریالی بر مبنای عقد قرض الحسنه در داخل کشور؛

۶-۷- انتشار، فروش و تضمین انواع اوراق بهادار اسلامی نظیر اوراق مشارکت و صکوک؛

۶-۸- صدور گواهی سپرده عام و خاص؛

۶-۹- سرمایه‌گذاری در سهام و سایر اوراق بهادار اسلامی در چارچوب ضوابط بانک مرکزی؛

۶-۱۰- سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار دولتی از جمله اسناد خزانه اسلامی و اوراق ودیعه؛

- ۶-۱۱- دریافت کمک‌های مالی و یا تسهیلات و اعتبارات خارجی از سازمان‌ها و نهادهای مالی بین‌المللی؛
- ۶-۱۲- دریافت کمک‌های مالی یا اعتبار از دولت، شرکت‌های دولتی، صندوق توسعه ملی، مؤسسات عمومی غیردولتی در چارچوب قوانین و مقررات ذی‌ربط (صرفاً توسط مؤسسه اعتباری جامع دولتی)؛
- ۶-۱۳- دریافت کمک‌های مالی یا اعتبار از صندوق توسعه ملی، مؤسسات عمومی غیردولتی در چارچوب قوانین و مقررات ذی‌ربط (توسط مؤسسه اعتباری جامع غیردولتی)؛
- ۶-۱۴- تبدیل به اوراق بهادار کردن دارایی‌ها؛
- ۶-۱۵- ارائه خدمات دریافت، پرداخت و نقل و انتقال وجوه؛
- ۶-۱۶- انجام عملیات ارزی نظیر خرید و فروش ارز، انتقال ارز و صدور حواله‌های ارزی و ارائه تسهیلات ارزی؛
- ۶-۱۷- گشایش انواع اعتبار اسنادی و صدور انواع ضمانت‌نامه؛
- ۶-۱۸- اعطای انواع خطوط اعتباری (فاینانس، ری‌فاینانس و ...)؛
- ۶-۱۹- ارائه خدمات مرتبط با چک طبق قانون صدور چک و سایر قوانین و مقررات لازم‌الاجرا؛
- ۶-۲۰- ارائه انواع ابزارهای پرداخت و خدمات بانکی الکترونیکی از جمله صدور انواع کارت‌های الکترونیکی؛
- ۶-۲۱- تأسیس و مشارکت در سرمایه صرفاً یک گروه پولی و مالی؛
- ۶-۲۲- ارائه خدمات مربوط به شرکت‌های گروه پولی و مالی؛
- ۶-۲۳- خدمات مربوط به وجوه اداره شده، خدمات عاملیت و افتتاح حساب امانی؛
- ۶-۲۴- انجام امور نمایندگی به منظور جمع‌آوری وجوه، انواع قبوض خدمات شهری، ودایع و ...؛
- ۶-۲۵- انجام عملیات بین بانکی؛
- ۶-۲۶- سپرده‌گذاری نزد بانک مرکزی؛
- ۶-۲۷- خرید و فروش و مدیریت اموال، املاک و مستغلات حسب ضرورت در چارچوب ضوابط بانک مرکزی؛
- ۶-۲۸- حفظ، برقراری و ایجاد رابطه کارگزاری با بانک‌های داخل و خارج و سایر نهادهای مالی داخلی و بین‌المللی؛
- ۶-۲۹- فروش تمبر مالیاتی و سفته؛
- ۶-۳۰- ایجاد هرگونه پوشش بیمه‌ای برای دارایی‌های مؤسسه نزد شرکت‌ها و مؤسسات بیمه؛
- ۶-۳۱- انجام سفارشات مستمر مشتریان (دستور پرداخت مستمر)؛
- ۶-۳۲- انجام وظایف قیمومیت، وصایت، وکالت و نمایندگی مشتریان طبق قوانین و مقررات مربوطه؛
- ۶-۳۳- قبول و نگهداری اشیاء گرانبها، اسناد و اوراق بهادار و اجاره صندوق امانات به مشتریان؛
- ۶-۳۴- ارائه خدمات نمایندگی و عاملیت به منظور جمع‌آوری و تضمین وجوه به سازندگان و خریداران مسکن؛
- ۶-۳۵- ترخیص کالا از بنادر و گمرکات به حساب بانک؛

۶-۳۶- فعالیت‌های اجتماعی و فعالیت‌های خیریه پس از اخذ تأییدیه بانک مرکزی؛

۶-۳۷- انجام سایر عملیات و خدمات بانکی پس از اخذ تأییدیه بانک مرکزی.

ماده ۷- مؤسسه اعتباری جامع مجاز به انجام عملیاتی غیر از عملیات موضوع ماده (۶) در این دستورالعمل نمی‌باشد.

ماده ۸- مؤسسه اعتباری جامع موظف به تأسیس و مشارکت در یک «گروه پولی و مالی» می‌باشد. حداقل سرمایه‌گذاری مؤسسه اعتباری جامع معادل ۶۷ درصد از سهام شرکت مذکور می‌باشد.

تبصره ۵- تأسیس گروه پولی و مالی صرفاً در قالب شرکت سهامی عام و با مجوز بانک مرکزی و رعایت قوانین و مقررات مربوط می‌باشد.

ماده ۹- گروه پولی و مالی موظف به تأسیس و مشارکت در سرمایه حداقل سه نهاد از موارد زیر می‌باشد:

۹-۱- شرکت لیزینگ؛

۹-۲- شرکت صرافی؛

۹-۳- شرکت کارگزاری؛

۹-۴- صندوق قرض‌الحسنه؛

۹-۵- شرکت تأمین سرمایه؛

۹-۶- صندوق‌های سرمایه‌گذاری موضوع ضوابط ابلاغی سازمان بورس اوراق بهادار در خصوص تأسیس و فعالیت

صندوق‌های سرمایه‌گذاری بند (۲) ماده (۷) قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران (نظیر بادآمد

ثابت، در سهام، مختلط، نیکوکاری، سهامی اهرمی، مبتنی بر کالا، پروژه، خصوصی، جسورانه، صندوق در

صندوق، زمین و ساختمان و املاک و مستغلات) دستورالعمل تأسیس و فعالیت صندوق‌های سرمایه‌گذاری

مصوب هیأت مدیره سازمان بورس اوراق بهادار، مورخ ۱۴۰۲/۲/۱۸؛

۹-۷- مؤسسات رتبه بندی؛

۹-۸- شرکت سرمایه‌گذاری؛

۹-۹- شرکت سبدگردان؛

۹-۱۰- شرکت مشاور سرمایه‌گذاری؛

۹-۱۱- شرکت پردازش اطلاعات مالی؛

۹-۱۲- شرکت‌های اعتبارسنجی؛

۹-۱۳- سایر نهادهای پولی، نهادهای مالی و شرکت‌های ابزاری به منظور پشتیبانی و سهولت در انجام عملیات

بانکی پس از اخذ تأییدیه بانک مرکزی؛

تبصره ۱- گروه پولی و مالی موظف به تأسیس و مشارکت در حداقل یک صندوق قرض‌الحسنه بزرگ می‌باشد.

تبصره ۲- مؤسسه اعتباری جامع مجاز به ارایه خدمات مربوط به شرکت‌های موضوع این ماده در شعب خود می‌باشد.

تبصره ۳- سرمایه‌گذاری و مشارکت مؤسسه اعتباری جامع در نهادهای موضوع این ماده صرفاً در قالب گروه پولی و

مالی میسر است و تأسیس نهادهای مذکور در این ماده، به صورت مجزا امکان پذیر نمی‌باشد.

ماده ۱۰- تأیید صلاحیت حرفه‌ای مدیران مؤسسه اعتباری جامع تابع ضوابط ابلاغی بانک مرکزی در خصوص نحوه احراز و لغو تأیید صلاحیت حرفه‌ای مدیران مؤسسه اعتباری می‌باشد.

فصل سوم- مقررات نظارتی و احتیاطی

ماده ۱۱- مؤسسه اعتباری جامع مکلف است تمامی حدود نظارتی و احتیاطی ابلاغی بانک مرکزی را رعایت نماید.

ماده ۱۲- در صورت عدم رعایت حد مجاز نسبت خالص دارایی ثابت بانکی مقرر در ضوابط ابلاغی بانک مرکزی در خصوص نحوه محاسبه نسبت خالص دارایی‌های ثابت بانکی مؤسسات اعتباری، مؤسسه اعتباری جامع مجاز به تأسیس شعبه جدید نخواهد بود.

ماده ۱۳- نسبت کفایت سرمایه مؤسسه اعتباری جامع حداقل معادل ۱۳ درصد می‌باشد.

ماده ۱۴- حدود سرمایه‌گذاری مؤسسه اعتباری جامع حداکثر معادل چهار برابر حدود مقرر در ضوابط ابلاغی بانک مرکزی در خصوص سرمایه‌گذاری مؤسسات اعتباری می‌باشد.

ماده ۱۵- بانک مرکزی (هیأت عامل) می‌تواند حدود مجاز مقرر در فصل سوم این دستورالعمل را با توجه به شرایط اقتصادی از جمله نرخ رشد اقتصادی و تورم تغییر دهد.

فصل چهارم - سایر موارد

ماده ۱۶- فرآیند بازسازی و گزیر مؤسسه اعتباری جامع مطابق با مفاد قانون بانک مرکزی، قانون پولی و بانکی کشور و اصلاحات بعدی آن، قانون عملیات بانکی بدون ربا و اصلاحات بعدی آن و سایر قوانین و مقررات مربوط می‌باشد.

ماده ۱۷- نحوه اداره مؤسسه اعتباری جامع تابع اساسنامه‌ای است که به تصویب هیأت عالی بانک مرکزی می‌رسد.

ماده ۱۸- مواردی که در این مقررہ پیش‌بینی نشده است تابع قوانین و مقررات جاری ذی‌ربط و مقررات و ضوابط بانک مرکزی می‌باشد.

ماده ۱۹- مؤسسات اعتباری که قبل از ابلاغ این دستورالعمل تأسیس شده و به فعالیت اشتغال داشته‌اند و متقاضی تبدیل به مؤسسه اعتباری جامع هستند، باید مطابق با شیوه‌نامه‌ای که به تصویب هیأت عالی بانک مرکزی می‌رسد، اقدام نمایند.

دستورالعمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر مؤسسات اعتباری جامع در سی و چهارمین جلسه مورخ

۱۴۰۴/۰۵/۰۸ هیأت عالی در (۱۹) ماده و (۴) تبصره به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ لازم‌الاجراء می‌باشد.

جمهوری اسلامی ایران

هیأت عالی بانک مرکزی

«بسمه تعالی»

سی و چهارمین جلسه هیأت عالی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران (فوق العاده) مورخ ۱۴۰۴/۰۵/۰۸

مصوبه بند (۴)

موضوع: بررسی پیش نویس «دستورالعمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر بانکهای قرض الحسنه»

نامه ۰۳/۳۰۶۰۸۶ مورخ ۱۴۰۳/۱۲/۱۵ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در خصوص «دستورالعمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر بانکهای قرض الحسنه» به انضمام مصوبه مورخ ۱۴۰۴/۰۱/۲۱ شورای تنظیم گری و نظارت بانکی مطرح شد و مورد بررسی قرار گرفت.

هیأت عالی «دستورالعمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر بانکهای قرض الحسنه» را با اعمال اصلاحاتی به شرح پیوست تصویب نمود.

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

معاونت تنظیم‌گری و نظارت

مرکز تنظیم‌گری

مدیریت کل تنظیم مقررات

اداره مطالعات و مقررات

دستورالعمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و

نظارت بر بانک‌های قرض‌الحسنه

تابستان ۱۴۰۴

باسمه تعالی

«دستورالعمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر بانک‌های قرض‌الحسنه»

با استناد به بند (الف) ماده (۹) «قانون برنامه پنجساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران» مصوب خرداد ماه سال ۱۴۰۳، «دستورالعمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر بانک‌های قرض‌الحسنه» که از این پس «دستورالعمل» نامیده می‌شود، به شرح ذیل تدوین می‌گردد.

فصل اول - تعاریف

ماده ۱- در این دستورالعمل اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:

- ۱-۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.
- ۱-۲- مؤسسه اعتباری: اشخاص حقوقی که با مجوز بانک مرکزی یا به موجب قانون، تحت عنوان بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی به انجام عملیات بانکی مبادرت می‌نماید.
- ۱-۳- بانک قرض‌الحسنه: مؤسسه اعتباری (بانکی) است که به تجهیز و تخصیص منابع در قالب عقد قرض‌الحسنه و همچنین انجام سایر فعالیت‌های مجاز در چارچوب این دستورالعمل اقدام می‌نماید.
- ۱-۴- مؤسس / مؤسسين: کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی واجد شرایط که متقاضی تأسیس بانک قرض‌الحسنه می‌باشند.
- ۱-۵- صلاحیت عمومی و حرفه‌ای: دارا بودن شرایط عمومی و حرفه‌ای لازم برای تصدی سمت عضویت در هیأت مدیره و هیأت‌عامل بانک قرض‌الحسنه در چارچوب ضوابطی که توسط بانک مرکزی تدوین و ابلاغ می‌شود.

فصل دوم - کلیات تأسیس و حدود فعالیت

ماده ۲- فرآیند تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر بانک قرض‌الحسنه تابع مفاد این دستورالعمل، ضوابط ابلاغی بانک مرکزی در خصوص تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر مؤسسات اعتباری و همچنین قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، قانون پولی و بانکی کشور، قانون عملیات بانکی بدون ربا و سایر قوانین و مقررات مربوط می‌باشد.

ماده ۳- بانک قرض‌الحسنه در قالب شرکت سهامی عام و با رعایت قوانین و مقررات مربوط تأسیس می‌گردد.

ماده ۴- حداقل سرمایه مورد نیاز برای تأسیس و فعالیت بانک قرض‌الحسنه، معادل پنجاه هزار میلیارد ریال می‌باشد.

ماده ۵- حدود تملک سهام بانک قرض الحسنه توسط اشخاص حقیقی و حقوقی، تابع «قانون اصلاح قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی» و همچنین ضوابط ابلاغی بانک مرکزی در خصوص تملک سهام بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی و ضمانت اجراهای آن می‌باشد.

ماده ۶- تأیید صلاحیت عمومی و حرفه‌ای مدیران بانک قرض الحسنه، تابع ضوابط ابلاغی بانک مرکزی در خصوص نحوه احراز و لغو تأیید صلاحیت عمومی و حرفه‌ای مدیران مؤسسات اعتباری می‌باشد.

ماده ۷- بانک قرض الحسنه مجاز به انجام عملیات و فعالیت‌های (ریالی و ارزی) زیر می‌باشد:

۷-۱- قبول سپرده قرض الحسنه جاری با امکان اعطای دسته چک؛

۷-۲- قبول سپرده قرض الحسنه پس انداز؛

۷-۳- اعطای تسهیلات صرفاً در قالب عقد قرض الحسنه؛

۷-۴- ارایه خدمات مرتبط با چک طبق قانون صدور چک و سایر قوانین و مقررات لازم‌الاجرا؛

۷-۵- ارایه خدمات دریافت، پرداخت و نقل و انتقال وجوه؛

۷-۶- انجام امور نمایندگی به منظور جمع‌آوری وجوه، انواع قبوض خدمات شهری، ودایع و ...؛

۷-۷- صدور انواع ضمانت‌نامه بانکی؛

۷-۸- ارایه انواع ابزارهای پرداخت و خدمات بانکی الکترونیکی از جمله صدور انواع کارتهای الکترونیکی؛

۷-۹- انجام عملیات بین‌بانکی در چارچوب این دستورالعمل؛

۷-۱۰- قبول و نگهداری اشیاء گران‌بها، اسناد و اوراق بهادار و اجاره صندوق امانات به مشتریان؛

۷-۱۱- انجام عملیات ارزی نظیر خرید و فروش ارز، انتقال ارز و صدور حواله‌های ارزی؛

۷-۱۲- خدمات مربوط به وجوه اداره‌شده، عاملیت و افتتاح حساب امانی؛

۷-۱۳- انتشار و یا فروش اوراق بهادار اسلامی ریالی بر مبنای عقد قرض الحسنه در داخل کشور؛

۷-۱۴- تأسیس / مشارکت در سرمایه‌ی شرکت‌های ابزاری با هدف حفظ اسرار حرفه‌ای و پشتیبانی و سهولت

در انجام عملیات قرض الحسنه بانکی نظیر شرکت اعتبارسنجی، شرکت فن‌آوری، خدمات پرداخت (PSP)

و وصول مطالبات؛

۷-۱۵- انجام سفارشات مستمر مشتریان (دستور پرداخت مستمر)؛

۷-۱۶- ارایه خدمات مشاوره‌ای در زمینه‌های خدمات مالی، سرمایه‌گذاری و مدیریت دارایی‌ها به مشتریان؛

۷-۱۷- انجام وظایف قیمومیت، وصایت، وکالت و نمایندگی مشتریان طبق قوانین و مقررات مربوطه؛

۷-۱۸- سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار اسلامی با اولویت اوراق دولت و بانک مرکزی، اسناد خزانه اسلامی و

صکوک قرض الحسنه تا سقف معادل حقوق صاحبان سهام؛

۷-۱۹- تملک و واگذاری اموال حسب ضرورت در چارچوب ضوابط ابلاغی بانک مرکزی؛

۷-۲۰- ایجاد هرگونه پوشش بیمه‌ای برای دارایی‌های بانک قرض‌الحسنه نزد شرکت‌ها و مؤسسات بیمه؛

۷-۲۱- حفظ، برقراری و ایجاد رابطه کارگزاری با بانک‌های داخل و خارج از کشور و سایر نهادهای مالی داخلی

و بین‌المللی؛

۷-۲۲- فروش تمیر مالیاتی و سفته؛

۷-۲۳- سپرده‌گذاری منابع مازاد نزد بانک مرکزی، در قالب سیاست‌های پولی بانک مرکزی؛

۷-۲۴- صدور کارت اعتباری بر مبنای عقد قرض‌الحسنه با مجوز بانک مرکزی؛

۷-۲۵- انجام عملیات جمع‌سپاری در قالب عقد قرض‌الحسنه با مجوز بانک مرکزی؛

۷-۲۶- انجام سایر عملیات و خدمات بانکی پس از اخذ تأییدیه بانک مرکزی و منوط به رعایت نسبت کفایت

سرمایه وفق مقررات ابلاغی بانک مرکزی در خصوص سرمایه نظارتی و نسبت کفایت سرمایه.

ماده ۸- بانک قرض‌الحسنه مجاز به انجام عملیات زیر نمی‌باشد:

۸-۱- افتتاح حساب و نگهداری انواع سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار؛

۸-۲- اعطای تسهیلات در قالب سایر عقود تسهیلاتی غیر از عقد قرض‌الحسنه مگر به تشخیص بانک

مرکزی و با رعایت مقررات مربوط؛

۸-۳- تأسیس/ مشارکت در سرمایه‌ی شرکت‌های لیزینگ، صرافی، بیمه، کارگزاری، صندوق‌های

سرمایه‌گذاری و سایر نهادهای پولی و نهادهای مالی موضوع ماده (۱) «قانون بازار اوراق بهادار جمهوری

اسلامی ایران»؛

۸-۴- تأسیس/ مشارکت در سرمایه‌ی اشخاص حقوقی دارای فعالیت غیربانکی؛

ماده ۹- بانک قرض‌الحسنه مکلف است در اعطای تسهیلات، سقف قرض‌الحسنه اعطایی به اشخاص حقیقی و

حقوقی که توسط بانک مرکزی ابلاغ می‌شود را رعایت نماید.

تبصره ۵- سقف قرض‌الحسنه اعطایی به کسبه، اصناف و صاحبان مشاغل دارای مجوزهای قانونی از مراجع

ذی‌ربط، حداکثر معادل پنج برابر سقف قرض‌الحسنه اعطایی به اشخاص حقیقی و سقف قرض‌الحسنه

اعطایی به اشخاص حقوقی، همان سقف اعلامی قرض‌الحسنه اعطایی به اشخاص حقوقی یا سقف

قرض‌الحسنه اعطایی به شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان (هرکدام بیشتر باشد)، است.

فصل سوم- مقررات نظارتی و احتیاطی

ماده ۱۰- بانک قرض‌الحسنه مکلف است تمامی ضوابط و حدود نظارتی و احتیاطی ابلاغی بانک مرکزی را رعایت نماید.

ماده ۱۱- بانک قرض الحسنه مجاز به صدور ضمانت نامه های بانکی ریالی و ارزی با رعایت شرایط زیر می باشد:

۱۱-۱- حد فردی: حداکثر معادل ۱۰ برابر سقف فردی تسهیلات قرض الحسنه اعطایی.

۱۱-۲- حد جمعی: حداکثر معادل ۱۲/۵ درصد سرمایه نظارتی موضوع ضوابط ابلاغی بانک مرکزی در خصوص

محاسبه سرمایه نظارتی و کفایت سرمایه مؤسسات اعتباری؛

تبصره ۱- چنانچه ضمانت خواه نسبت به پرداخت صد درصد مبلغ ضمانت نامه به صورت سپرده نقدی نزد بانک قرض الحسنه اقدام نماید، ضمانت نامه های صادره مذکور از رعایت حدود فردی و جمعی مندرج در این ماده مستثنی است.

تبصره ۲- نرخ تبدیل ضمانت نامه های ارزی به ریال جهت محاسبه حدود موضوع این ماده، معادل آخرین نرخ اعلامی بانک مرکزی در خصوص تسعیر اقلام پولی دارایی ها و بدهی های ارزی شبکه بانکی است.

ماده ۱۲- انجام عملیات بین بانکی توسط بانک قرض الحسنه، صرفاً با سایر بانک های قرض الحسنه و بانک مرکزی و در قالب سیاست های پولی بانک مرکزی امکان پذیر است.

ماده ۱۳- اعطای تسهیلات قرض الحسنه به اشخاص مرتبط یا ایجاد تعهدات برای آنها توسط بانک قرض الحسنه به استثنای تسهیلات تکلیفی در قوانین موضوعه، ممنوع است.

تبصره- اعطای تسهیلاتی نظیر تسهیلات مسکن، ضروری و اضطراری در راستای برنامه های رفاهی بانک قرض الحسنه، صرفاً به اعضای هیأت مدیره، اعضای هیأت عامل و کارکنان همان بانک قرض الحسنه از محل منابع مالکانه (معادل مجموع حقوق صاحبان سهام و بدهی های بانک قرض الحسنه به استثنای بدهی به بانک مرکزی، بدهی به سایر مؤسسات اعتباری و حساب های سپرده ی قرض الحسنه پس انداز)، در چارچوب ضوابط ابلاغی بانک مرکزی در خصوص تسهیلات اعطایی به کارکنان شبکه بانکی مجاز است.

ماده ۱۴- حدود مجاز ناظر بر وضعیت باز ارزی برای بانک قرض الحسنه معادل ۵۰ درصد حدود تعیین شده در ضوابط ابلاغی بانک مرکزی ناظر بر وضعیت باز ارزی مؤسسات اعتباری می باشد.

ماده ۱۵- اعطای تسهیلات و ایجاد تعهدات کلان موضوع ضوابط ابلاغی بانک مرکزی در خصوص تسهیلات و تعهدات کلان، توسط بانک قرض الحسنه ممنوع است.

ماده ۱۶- بانک مرکزی می تواند حدود مجاز مقرر در فصل سوم این دستورالعمل را با توجه به شاخص های اقتصادی از جمله نرخ رشد اقتصادی و تورم تغییر دهد.

ماده ۱۷- بانک قرض الحسنه مکلف است نرخ کارمزد تسهیلات اعطایی قرض الحسنه و ارائه ی خدمات بانکی که توسط بانک مرکزی ابلاغ شده را رعایت نماید.

فصل چهارم - سایر موارد

ماده ۱۸- فرآیند بازسازی و گزیر بانک قرض الحسنه مطابق با مفاد قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، قانون پولی و بانکی کشور و اصلاحات بعدی آن و سایر قوانین و مقررات مربوط می‌باشد.

ماده ۱۹- ارکان و نحوه اداره بانک قرض الحسنه تابع اساسنامه‌ای است که به تصویب هیأت عالی بانک مرکزی می‌رسد.

ماده ۲۰- مواردی که در این دستورالعمل پیش‌بینی نشده است تابع ضوابط ابلاغی بانک مرکزی می‌باشد.

ماده ۲۱- مؤسسات اعتباری که قبل از ابلاغ این دستورالعمل تأسیس شده و به فعالیت اشتغال داشته‌اند و متقاضی تبدیل به بانک قرض الحسنه هستند، باید مطابق با شیوه‌نامه‌ای که به تصویب هیأت عالی بانک مرکزی می‌رسد، اقدام نمایند.

«دستورالعمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر بانک‌های قرض الحسنه» در سی و چهارمین جلسه مورخ

۱۴۰۴/۰۵/۰۸ هیأت عالی در (۲۱) ماده و (۴) تبصره به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ، لازم‌الاجرا می‌باشد.

جمهوری اسلامی ایران
بنیاد عالی بانک مرکزی
«بسمه تعالی»

سی و چهارمین جلسه هیأت عالی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران (فوق العاده) مورخ ۱۴۰۴/۰۵/۰۸

مصوبه بند (۸)

موضوع: بررسی پیش نویس «دستورالعمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر مؤسسات اعتباری توسعه‌ای»

گزارش شماره ۱۴۰۳/۲۹۵۴۴ مورخ ۱۴۰۳/۰۶/۰۵ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در خصوص «دستورالعمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر مؤسسات اعتباری توسعه‌ای» (موضوع بند الف ماده ۹ و بند چ ماده ۸ قانون برنامه پنج‌ساله هفتم توسعه اقتصادی) به انضمام مصوبه مورخ ۱۴۰۳/۰۸/۱۴ شورای تنظیم‌گری و نظارت بانکی مطرح شد و مورد بررسی قرار گرفت.

هیأت عالی مقرر نمود دستورالعمل مزبور در کارگروهی منتخب از نمایندگان بانک مرکزی، وزارت امور اقتصادی و دارایی، سازمان برنامه و بودجه کشور و نماینده دادستان کل کشور حداکثر ظرف مدت یک هفته بررسی شود و جمع‌بندی کارگروه مذکور به عنوان مصوبه هیأت عالی لحاظ شود.